

Motivacija i pristup izradi valencijskoga leksikona glagola hrvatskoga jezika

Valencija jezičnih jedinica još uvijek se ne može u potpunosti i točno automatski predvidjeti, pa je stoga nužna njena pohrana u valencijskom leksikonu.

Osnovni predmet ove knjige je stvaranje ljudski čitljivoga i strojno čitljivoga jezičnog resursa, leksikona koji obuhvaća valencije najčešćih glagola u hrvatskome jeziku. Krajnji cilj rada na CROVALLEX-u je stvaranje javno dostupnog elektroničkog leksikona koji opisuje strukturu glagola hrvatskoga jezika i donosi sintaktičko-semantičke informacije nužne za računalnu analizu tekstova na hrvatskom jeziku i brojne druge zadaće obrade prirodnog jezika. CROVALLEX stoga predstavlja pokušaj prikupljanja i dokumentiranja skupa lingvistički označenih podataka čega je rezultat formalni opis valencijskih okvira glagola hrvatskoga jezika.

Knjiga se sastoji od pet glavnih dijelova. Prvi dio rada opisuje teorijsku pozadinu i pristup stvaranju prve inačice CROVALLEX valencijskog leksikona koji sadrži 1739 najučestalijih hrvatskih glagola s 5118 valencijskih okvira. Drugi dio rada donosi opis i popis **180** sintaktičko-semantičkih klasa (točnije, 72 klase s još dvije razine potpodjele), tj. klasifikaciju glagola hrvatskoga jezika sastavljenu prema Levin (2003) i Korhonen (2002) i posebno prilagođenu glagolima hrvatskoga jezika, dajući njihov semantičko-sintaktički opis, zajedno s primjerima glagola koji bi svojim obilježjima mogli pripadati pojedinoj značenjsko-sintaktičkoj klasi. U trećem dijelu objašnjen je valencijski okvir glagola u CROVALLEX-u koji otvara mjesto dopunama i dodatcima. Opisani su

i korpusnim primjerima potkrijepljeni dubinski padeži u ulozi dopune: AGT (vršitelj radnje), PAT (trpitelj radnje), REC (primatelj), RESL (rezultat), ORIG (podrijetlo) te dubinski padeži u ulozi tipičnih izbornih dodataka (kojih je 29).

Četvrti dio donosi opis strukture podataka u leksikonu CROVALLEX, koja je čvrsta i eksplicitno iskazana kroz definirani odnos među elementima.

Konačno, u petom dijelu su opisane dvije metode kojima se početna verzija leksikona CROVALLEX tijekom posljednjih nekoliko godina dopunjavala i proširivala. Zahvaljujući prvoj metodi, CROVALLEX trenutno sadrži 6129 glagolskih lema grupiranih u sinskupove¹ na čijem se sustavnom opisu i dalje radi, a leksikon u ovoj fazi obuhvaća valencijski opis 3460 glagola u sinskupovima kojima je pridružena oznaka sintaktičko-semantičke klase. U novoj verziji leksikona CROVALLEX preko valencijskih okvira eksplicitno su opisane sintaktičke i semantičke značajke svakoga glagolskog sinskupa koji se temelji na sposobnosti prefigiranog glagola da se pojavi u valencijskim okvirima koji su značenjski očuvani. Na temelju češkoga VerbaLex leksikona, drugom metodom opisanom u ovoj knjizi, dopune koje su dio valencijskih okvira u leksikonu CROVALLEX obogaćuju se detaljnijim (primarno semantičkim) opisom, koristeći hrvatske i češke sintaktičko-semantičke klase, koje postoje u oba leksikona i koje su u oba leksikona inspirirane Levininom klasifikacijom.

U svojoj prvoj inačici CROVALLEX predstavlja valencijski leksikon sa 1739 najučestalijih glagola preuzetih iz Hrvatskoga čestotnog rječnika (Moguš i sur., 1999), kojima su dodani homonimski parnjaci (za glagole koji ih imaju)². Iako ti glagoli možda danas nisu najfrekventniji glagoli hrvatskoga jezika, predstavljaju dobru osnovu za izradu valencijskog leksikona, koji je nakon ove početne verzije proširen valencijskim opisima većeg broja glagola.

Također, važno je napomenuti da od 39 624 pojavnice u Hrvatskome čestotnom rječniku, 9500 pojava čine glagoli, a s obzirom na frekvenciju, glagola koji imaju veću frekvenciju od 11 je 1739, a glagola s frekvencijom većom od 1 je

¹ Pojam „sinakup“ preuzet je iz leksikona WordNeta (Vossen i sur., 1998) gdje je sinakup definiran kao skup imenica, glagola, pridjeva ili priloga grupiranih u kognitivne sinonime – sinakupove.

² Ovdje bi se na samom početku moglo prigovoriti izboru glagola, zbog same činjenice da, koliko god bio iscrpan i vrijedan lingvistički izvor, Hrvatski čestotni rječnik datira iz 1999. godine, otkad su brojni glagoli s toga popisa promijenili svoju učestalost korištenja u standardnom jeziku.

6149. Stoga se u trenutku izrade prve verzije valencijskoga leksikona glagola činilo da leksikon od 1739 najučestalijih glagola može osigurati dobru pokrivenost jezika.

Ideja je bila stvoriti leksikon koji će sadržavati što više sintaktičko-semantičkih informacija koje bi se mogle koristiti u obradi prirodnog jezika.

Teorijska motivacija za izradu CROVALLEX-a je funkcijski generativni opis (*Functional Generative Description*), višerazinski pristup opisu prirodnoga jezika utemeljen na teoriji valentnosti, koja potječe još od Tesnière (1959), a značajno se razvila 1960-ih u češkoj sintaksi (Sgall, 1967). Termin je u kemiji 1852. godine definirao Edward Frankland, opisavši ga kao svojstvo atoma da na sebe veže određen broj drugih atoma. Tesnière (1959) tvrdi da glagol, jednako kao i atom može na sebe vezati određen broj drugih (podređenih) elemenata, koje on naziva aktantima i koji (osim što sudjeluju u radnji), predstavljaju cjelinu s glagolom tvoreći ovjerenu rečenicu. Tesnière definira prvog, drugog i trećeg aktanta (vršitelja, trpitelja i primatelja radnje), od kojih se prvi odnosi na subjekt, drugi na direktni objekt, a treći na entitet u čiju se korist događa radnja glagola. Također definira i glagolske dodatke (cirkumstante), koji nisu nužno uvjetovani glagolom u rečenici i čiji broj nije unaprijed utvrđen, ali pokazuju mjesto, vrijeme, način i ostala obilježja radnje.

Funkcijski generativni opis (FGO) utemeljen na osobini glagola da uz sebe veže određen broj sintaktičkih pozicija sastoji se od 5 razina prikaza (Sgall, 1967): tektogramatička, analitička, morfološka, morfonološka i fonetska, s tim da se s razvojem teorije sve veći naglasak stavlja na analitičku razinu koja predstavlja površinski sintaktički prikaz te tektogramatičku razinu koja obuhvaća dubinsku strukturu (Sgall i sur., 1986).

Funkcijski generativni opis (FGO) uzima u obzir i sintaktičke i semantičke kriterije na način da prvu i drugu dopunu glagola procjenjuje s aspekta sintaktičkog ponašanja dopuna, dok ostale dopune i dodatke procjenjuje s aspekta semantike.

Osim morfološke i sintaktičke sličnosti hrvatskoga i češkoga jezika, razlog za ovu motivaciju su i dobri valencijski rječnici glagola češkoga jezika: VALLEX (Lopatková i sur., 2003) i Verbalex (Hlaváčková i sur., 2005).

Prema teoriji valentnosti, glagol u rečenici otvara mjesta koja mogu ili moraju popuniti morfološki i semantički određene komponente. Elementi koji dolaze uz glagol dijele se na dopune ili argumente (*inner participants*) i dodatke ili adjunkte (*free modifications*), s tim da i dopune i dodatci mogu biti obvezne ili

izborni za određeni glagol. Izostavljanje obvezne dopune iz rečenice čini rečenicu neovjerenom. Leksička natuknica glagola po ovoj teoriji sadrži barem jedan, ali i više valencijskih okvira, koji se definiraju kao skup sintaktičkih elemenata (glagolskih dopuna) koje taj glagol ili zahtijeva ili gramatički dopušta. Leksička natuknica opisuje glagol u njegovoj primarnoj i sekundarnoj - pomaknutoj upotrebi (npr. *apsorbirati tekućinu*, *apsorbirati pad cijena*).

Utjecaj teorije valentnosti kod hrvatskih lingvista teško se može usporediti s utjecajem na češke lingviste, budući da se do 1990-ih godina u cjelovitim sintaktičkim opisima hrvatskoga jezika rijetko spominje. Katičić (1986) spominje sposobnost predikata da otvara mjesta drugim članovima rečenice, ali njegov pristup nije dublje obilježen utjecajem teorije valentnosti.

Teorija valentnosti nešto je veći odjek u nas našla tek početkom 90-ih godina 20. stoljeća u sklopu projekta dr. Rudolfa Filipovića *Kontrastivna analiza engleskog i hrvatskog jezika* na kojem je sudjelovao i dr. Marko Samardžija (1986) koji morfosintaktičke dopune glagolu u hrvatskome jeziku klasificira u 10 razreda (ovisno o padežu dopune ili o vrsti riječi dopune).

Teorijom valentnosti bavi se i dr. Krešimir Šojat (2008) u doktorskoj disertaciji pod naslovom "Sintaktički i semantički opis valentnosti hrvatskih glagola" gdje se obradi valencije pristupa imajući u vidu izradu hrvatskoga WordNet-a, a u teorijskom prikazu posebna se pozornost usmjerava na glagole značenjski povezane s konzumacijom jela i pića te ističe karakteristični problem teorije valentnosti koji se naziva fakultativnom valentnošću.

Samardžija (1986) razlikuje četiri vrste glagola prema valenciji: nevalentni (*grmjeti*, *kišiti*...) koji stvaraju jednočlane rečenične modele, jednovalentni (*bdjeti*, *spavati*...) koji stvaraju dvočlane rečenične modele, dvovalentni (*postati*, *ubrzati*...) koji stvaraju tročlane rečenične modele i trovalentni (*pitati*, *staviti*...) koji stvaraju četveročlane rečenične modele.

Isti autor navodi i sljedećih 10 razreda morfosintaktičkih dopuna glagolu:

- D0- dopuna u nominativu (subjekt u tradicionalnoj gramatici)
- D1- dopuna u akuzativu (izravni objekt u tradicionalnoj gramatici)
- D2- dopuna u genitivu (dalji objekt u genitivu)
- D3- dopuna u dativu (dalji objekt u dativu)
- D4- dopuna u instrumentalu (dalji objekt u instrumentalu/priložna oznaka)
- D5- prijedložna dopuna (prijedložni objekt)
- D6- priložna dopuna

- D7- imenska dopuna (imenica kao dio imenskog predikata)
- D8- pridjevska dopuna (pridjev kao dio imenskog predikata)
- D9-infinitivna dopuna (infinitiv kao dopuna uz glagole / obvezatni predikatni proširak)

CROVALLEX – valencijski leksikon glagola hrvatskoga jezika, osim što se temelji na funkcijskom generativnom opisu, opisuje sve dopune koje ovaj autor predlaže, a razgraničava i neke nove dopune (dopuna zavisne rečenice, dopuna prijedložnoga izraza u kombinaciji s infinitivom te infinitivna dopuna u kombinaciji s akuzativom), koje su rezultat analize upotrebe glagola u korpusu hrvatskoga jezika.

Samardžija (1986) za dvovalentne glagole predlaže osam tipova rečeničnih modela u hrvatskome jeziku. Ovdje su navedeni s primjerima iz CROVALLEX-a.

- D0+G+D1: Antun pozdravlja sina
- D0+G+D2: Njegova oštra brada dodirivala se Jelina čela
- D0+G+D3: Posljednjih mjeseci odao se alkoholu
- D0+G+D4: Životinje su se bacale stražnjim nogama
- D0+G+D5: Potraživanje je dospjelo na naplatu
- D0+G+D6: Pšenica je izgledala dobro
- D0+G+D7: Hrvatska je postala važan trgovinski partner Kine
- D0+G+D8: Ćutio se nesretnim

Nadalje, za trovalentne glagole predlaže se osam tipova rečeničnih modela u hrvatskome jeziku. Ovdje su navedeni s primjerima iz CROVALLEX -a.

- D0+G+D1+D1: Ona je mlađu braću naučila abecedu
- D0+G+D1+D2: Lovac je lišio medvjedicu života
- D0+G+D1+D3: Kutlino medijsko carstvo bode oči inozemstvu
- D0+G+D1+D4: Dragan Papac i Vladimir Štengl darivali su mališane voćem i igračkama
- D0+G+D1+D5: Sam on bacio ih je u tu bijedu
- D0+G+D1+D6: Samardžić me je bezočno iskoristio
- D0+G+D3+D4: Oči mu se zalijevaju vodom
- D0+G+D3+D5: Branko Mikša javno je čestitao haeselesovcu Ivi Škrabalu na pobjedi

Leksička jedinica koja popunjava mjesto glagolske dopune mora ispuniti određena morfosintaktička obilježja (vrsta riječi i padež), ali mora biti i semantički kompatibilna s glagolom uz kojega se nalazi. Svaka promjena (bilo u morfosintaktičkim obilježjima komplementa, bilo u značenju) pojedinačnog komplementa, rezultira novim valencijskim okvirom glagola.

Tri su glavna odnosa između promjene značenja glagola i promjene valencije u hrvatskome jeziku (sva tri su zastupljena u CROVALLEX -u):

- promjena u značenju glagola koja ne utječe na promjenu valencije glagola
 - Ribolovci mrežom girarom plaše ribe (plašiti u značenju tjerati)*
 - Surla je plašio djecu paklom i sotonom (plašiti u značenju strašiti)*
- promjena u valenciji koja ne uzrokuje promjenu značenja glagola
 - Marko pjeva (jednovalentni glagol)*
 - Marko pjeva pjesmu (dvovalentni glagol)*
- promjena u značenju i valenciji glagola
 - Juraj pije mlijeko (dvovalentni glagol u značenju gutati tekućinu)*
 - Juraj pije (jednovalentni glagol u značenju pretjerano uživati alkoholna pića; opijati se)*

Budući da CROVALLEX počiva na teorijskoj pozadini funkcijskoga generativnog opisa, osim gore navedene površinske strukture, sadrži i tzv. dubinsku sintaktičku strukturu koja je predstavljena dubinskim padežima (tzv. valencijskim funktoima, *thetologama* ili značenjskim ulogama).

Valencijski se okvir glagola prema funkcijskome generativnom opisu na tektogramatičkoj razini sastoji od valencijskih dopuna (*arguments, actants*) te od slobodnih dodataka (*free modifiers*). U izradi CROVALLEX-a preuzeo se pristup koji razlikuje pet funktoira u ulozu dopune (*vršitelja radnje - AGT, trpitelja radnje - PAT, primatelja - REC, rezultat/učinak - RESL i podrijetlo/izvor - ORIG*) te cijeli niz dodataka (mjesnih, načinskih, vremenskih, uzročnih, itd.). Predložak za opis i odabir dodataka u CROVALLEX-u je bio češki valencijski leksikon VALLEX 1.0 (Lopatkova i sur., 2003).

Dopune zadovoljavaju kriterij po kojemu se u jednom valencijskom okviru ne smiju pojaviti više od jednom, a ne mogu se naći ni uz svaki glagol. S druge strane, dodatci se mogu pojaviti više puta u valencijskom okviru te se mogu naći uz svaki glagol, mada se uz neke glagole javljaju češće nego uz druge, što je najčešće semantički uvjetovano.

I dopune i dodatci glagolu mogu biti obvezni ili izborni, s tim da je dopuna vršitelja radnje u hrvatskome jeziku najčešće obuhvaćena glagolom (*radim, piše, jedu, itd.*) i ne izriče se u posebnoj sintaktičkoj poziciji. U CROVALLEX-u je baš zbog tih varijacija dopuna AGT označena kao AGT_0/1, što sugerira da vršitelj radnje može, ali i ne mora biti izrečen u posebnoj sintaktičkoj poziciji.

Karlík (2000) govori o *internoj i eksternoj valenciiji*, gdje prvu određuje značenje glagola, a drugu glagolski nastavak (za vrijeme, lice, broj). Kod eksterne valencije radi se o obveznom uzimanju dopune u nominativu, koja je u svojstvu subjekta u rečenici, dok se interna valencija odnosi na uzimanje dopuna u svojstvu objekta ili priložne dopune. Ono što je konkretnije vezano za problem subjekta obuhvaćenog glagolom u hrvatskome jeziku su definicije *makrovalencije i mikrovalencije*. Naime, subjekt se u hrvatskome jeziku može realizirati i na jednoj i drugoj razini: u posebnoj sintaktičkoj poziciji (imenica ili zamjenica u nominativu) odnosno makrovalencijski ili u obliku glagolskog nastavka, tj. mikrovalencijski.

Obveznost dopuna i dodataka je vezana uz ovjerenost rečenice. Naime, ako se obvezna dopuna/dodatak ispusti iz rečenice, ista postaje neovjerena rečenica hrvatskoga jezika.

Pristup stvaranju CROVALLEX-a na temelju funkcijskoga generativnog opisa je negdje između sintaktičkoga i semantičkoga, budući da su usvojeni sintaktički kriteriji za utvrđivanje dopuna vršitelja i trpitelja radnje prema Tesnierreu (1959), tako da je prva dopuna glagolu uvijek vršitelj, a druga trpitelj radnje (bez obzira na semantiku), dok se ostale dopune i dodatci definiraju na temelju značenjskih uloga, kao kod Fillmorea (1968, 1977)³.

Primatelj (REC) značenjski odgovara neizravnom objektu koji "prima" radnju koju opisuje glagol. Rezultat/učinak (RESL) značenjski odgovara drugom neizravnom objektu koji opisuje rezultat djelovanja.

³ U izvorno sintaktičkome opisu dopuna, kakav je primjerice PropBank (Palmer i sur., 2005), dopune su samo numerirane i nema zajamčenih zajedničkih obilježja koja bi se mogla povezati s danim brojem dopuna. U izvorno semantičkom opisu dopuna, svaka značenjska (theta) uloga podrazumijeva određena svojstva i pruža značenjsku interpretaciju dopune. Sustav funktora prema FGD-u se nalazi negdje između ova dva pristupa.

Podrijetlo (ORIG) se također realizira kao drugi (ili treći ili četvrti) neizravni objekt, opisujući podrijetlo akcije (u značenju stvaranja ili građenja, ne u smislu smjera). Kod definiranja valencijskih funktora uz svaki glagol, primjenjuje se načelo pomicanja kognitivnih uloga: ako glagol ima jednu dopunu - uvijek se govori o vršitelju, a ako ima dvije dopune onda su to vršitelj i trpitelj, bez obzira na značenjsku ulogu tih dopuna u odnosu na glagol. Tek ako glagol ima više od dvije dopune, uzimaju se u obzir značenjski kriteriji.

Budući da je CROVALLEX prilagođen korisnicima koji nisu izvorni govornici hrvatskoga jezika, oznake pojedinih strukturnih jedinica su na engleskome jeziku. U svrhu lakšega povezivanja ovdje opisanoga gradiva sa samim leksikonom, u ovoj knjizi se također koriste termini na engleskome jeziku uz njihove pripadajuće prijevode na hrvatski jezik.

Glagolske dopune i dodatci se površinski mogu realizirati kao jedna riječ (imenica ili zamjenica u određenom padežu, pridjev, prilog), ali i u obliku prijedložne sintagme, infinitiva ili zavisne rečenice. Za specifično značenje glagola sve dopune i dodatci imaju jedinstven morfološki oblik, koji je pohranjen u leksikonu uz informaciju o njihovoj obveznosti ili izbornosti. Međutim, neke dopune imaju tipični površinski oblik, pa tako vršitelj radnje najčešće uz sebe veže nominativ, trpitelj veže akuzativ, primatelj veže dativ i sl.

Dodatci također imaju tipične morfološke oblike uz koje je usko vezana semantika pa tako prijedložni izraz *prema+6* znači *smjer prema* (DIR3), izraz *na+6* znači *mjesto* (LOC), i sl.

CROVALLEX razlikuje dopune (*inner participants*) i dodatke (*free modifications*), s tim da dopune mogu biti obvezne i izborne, a dodatci opet mogu i ne moraju biti tipični.

Valencijski okvir CROVALLEX-a otvara mjesto dopunama i dodatcima te njihovim odgovarajućim površinskim oblicima. Dopune (poput AGT-vršitelj i PAT-trpitelj) se mogu javiti samo jednom uz glagol u jednom valencijskom okviru i ne mogu biti dopuna svim glagolima (*Ivan [AGT] jede ručak [PAT]*), dok dodatci (poput LOC-mjesto) mogu biti dopuna svim glagolima i mogu se u jednom valencijskom okviru javiti više od jednog puta (*Ivan jede ručak na klupi [LOC] pred školom [LOC]*).

Dubinski padeži u ulozi dopune su: AGT (vršitelj radnje), PAT (trpitelj radnje), REC (primatelj), RESL (rezultat), ORIG (podrijetlo).

Dubinski padeži u ulozi dodataka su: BEN-benefaktor/iskoristitelj, HER-nasljeđe, CONTR-suprotnost, DIR1-smjer: odakle, DIR2: kojim putem, DIR3-smjer:prema, LOC-mjesto, TFRWH-vrijeme: iz kojega vremena, THL-vrijeme: koliko dugo, THO-vrijeme: koliko često, TOWH-vrijeme: za kad, TSIN-vrijeme: od kad, TTILL-vrijeme: do kad, TWHEN-vrijeme: kad, MANN-način, EXT-mjera, ACMP-društvo, REG-odnos, INST-sredstvo, CPR-usporedba, COND-uvjet, CNCS-dopuštenje, RESTR-izuzimanje, COMPL-komplement, CAUS-uzrok, SUBS-zamjena, AIM-cilj, DIFF-razlika, OBST-prepreka.

Iako u većini slučajeva nisu obvezni u rečenici, dodatci se s nekim glagolima javljaju u ulozi obveznih dijelova rečenice, tj. bez njih rečenica nije ovjerena (*Marija stanuje u Splitu [LOC]*). Ako glagol uzima samo jednu dopunu, onda se radi o dopuni AGT. Ako glagol uzima dvije dopune, najčešće su to AGT i PAT. Ako glagol pak uzima tri ili više dopuna, onda se uzima u obzir i značenjski element.

U flektivnim jezicima, kakav je hrvatski, neke površinske strukture su češće vezane uz određene dubinske padeže. Tako je AGT tipično vezan uz nominativ, PAT uz akuzativ, a REC uz dativ. Konstrukcija **od** + genitiv je tipična za ORIG, a **na** + akuzativ ili **u** + akuzativ za RESL. Ta činjenica uvelike olakšava izgradnju valencijskoga leksikona i punjenje valencijskih okvira. Konačno, iako glagoli koji sadrže samo jednu dopunu najčešće imaju AGT_nominativ, nije rijetkost da ta jedna dopuna bude AGT_dativ (*zuji mi u ušima*), niti je rijetka situacija gdje je AGT_dativ, a PAT_nominativ (*sviđa mi se tvoj sat*).

Teorija valentnosti, primijenjena u Funkcijskome generativnom opisu češkoga jezika (Sgall i sur., 1986), za CROVALLEX je proširena u svrhe automatske obrade i to dodavanjem (uz obvezne dopune) tipičnih dodataka glagolu u valencijski okvir.

Tipični dodatci nisu ograničene na glagol s određenim značenjem, ali modificiraju cijelu klasu glagola sličnog značenja. Neki od tipičnih dodataka imaju specifičnu površinsku strukturu (primjerice *dativ* ili *prijedložni* izraz **za** + *akuzativ* gotovo uvijek ide uz dubinski padež - *benefaktor*, *prijedložni* izraz **na** + *lokativ* ili **u** + *lokativ* gotovo uvijek ide uz dubinski padež - *mjesto*, itd.).

Dio tipičnih dodataka glagolu često ima i tipičnu semantiku, tj. vežu se točno uz određene glagole (npr. glagoli kretanja vežu uz sebe dopune smjera *DIR1*, *DIR2*

i DIR3). Određivanje detaljnijeg skupa tipičnih dodataka zahtijeva dodatno detaljnije lingvističko proučavanje korpusa i odnosa glagola prema svojim dopunama.

Primjer tipičnog dodatka: razlika (DIFF)

- *Funta je narasla za 10 posto* [DIFF]
- *Pobijedio ga je za dužinu broda* [DIFF]

Razlika (DIFF) ima oblik prijedložnog izraza *za* + akuzativ (odnosno *za* + indeclinabilia + genitiv), ograničena je na grupu glagola koji znače promjenu s obzirom na broj, jačinu, vrijednost ili kapacitet, svršeni su glagoli (dakle, radnja se ne ponavlja) i posjeduju specifično značenje.

U CROVALLEX-u su glagoli analizirani sa svim svojim značenjima i mogućom površinskom realizacijom dopuna.

Obvezne dopune i tipični dodatci morfološki se mogu realizirati kroz sve padeže (od nominativa do instrumentala pa čak i vokativa u zastarjelim oblicima poput *Konja jaši kraljeviću Marko*), s tim da dopuna u nominativu ne mora uvijek biti eksplicitno izražena (*kupujem cipele*).

U slučajevima kada dopuna u nominativu može imati ovakav oblik, dopuna vršitelja radnje se morfološki označava kao 0_1, dok se ostali padeži označavaju brojevima 1 do 7 (gdje je 1 oznaka za nominativ, a 7 za instrumental). Postoje slučajevi u kojima padežu prethodi indeclinabilia (on mi duguje 100 kuna). Dopune se mogu realizirati i kao kombinacija prijedloga kojega slijedi imenica u određenom padežu, tj. kao prijedložna sintagma.

Prijedlozi u CROVALLEX-u su: *u, tijekom, na, prema, s, kod, za, prije, nad, sukladno, u_pogledu, do, pod, od, iz, izvan, kroz, iza, u_istom, o, zbog, između, preko, po, poput, kao, u_vrijeme, pred, oko, nakon, protiv, u_doba, sa, za_vrijeme, posred, ispod, u_odnosu_na, pri, uza, uz, zajedno_sa, niz, zajedno_s, bez, na_temelju, sredinom, uz_pomoć, k, za_potrebe, u_smjeru, niza, na_kraju, pod_utjecajem, početkom, za_razliku_od, u_blizini, poslije, putem_prema, blizu, područjem, kao_kroz, u_znak, u_korist, kao_od, kao_u, umjesto, ispred, krajem, uslijed, unatoč, uoči, u_suradnji_s, na_području, na_račun, na_prostoru, navrh, sve_do, iznad, kraj, pored, putem, tek_nakon, u_slučaju, u_ime, prilikom, nedaleko, osim, nego, usprkos, usred, uime, radi, među, do_pred, u_svezi_s, paralelno_s, počevši_od, pomoću, pokraj, iz_smjera, u_području, unutar, ka,*

na_čelu, u_čast, na_čelu_s, širom, povodom, kao_iz, u_skladu_sa, diljem, do_poslije, u_osvit, u_formi, više_od, zahvaljujući.

U CROVALLEX-u dopuna može biti i zavisna rečenica (s veznicima: *što, zašto, kad, kako_bi, kada, jer, kao_da, nego, nego_da, prije, dok, da, čim, kako*), infinitiv, infinitiv + imenička sintagma (Britanija je nastojala **zaštititi svoje pozicije u Indiji**), pridjevska te priložna konstrukcija.

Natuknica u CROVALLEX-u se sastoji od skupa valencijskih okvira, gdje jedan valencijski okvir odgovara jednom značenju glagola. Svaki valencijski okvir se sastoji od niza članova, a to su:

- *Okvir (frame)* – sintaktički opis valencijskog okvira pomoću dubinskih padeža (*functors*) koji mogu biti obvezni ili tipični (naveden je primjer dopune: *obl* znači obvezan, *typ* znači tipični), a naveden je i mogući morfološki oblik padeža (dopuna u nom, gen, dat, prijedložni izraz, itd.)
- *Primjer (example)*- primjer upotrebe glagola iz *Hrvatskoga nacionalnog korpusa*⁴ ili *Hrvatske jezične mrežne riznice*⁵ s konkretnim sintaktičkim opisom
- *Klasa (class)* – sintaktičko-semantička klasa kojoj glagol pripada

Svaki valencijski okvir glagola sadrži **primjer upotrebe glagola sa svojim dopunama**. Primjeri su dijelom preuzeti s poslužitelja *HNK: Hrvatskoga nacionalnog korpusa* i to HNK v2.5, uz pomoć programa za pretraživanje Bonito koji je olakšao posao pronalaženja primjera jer nudi pretragu pomoću dodatnih lingvističkih obavijesti, uporabu regularnih izraza i statističke podatke poput čestote distribucije u korpusu.

Ostatak primjera je preuzet s poslužitelja *Hrvatska jezična mrežna riznica*. Iako znatno manjeg opsega, *Hrvatska jezična mrežna riznica* sadrži tekstove novije hrvatske književnosti i znanstvene članke koji su poslužili za uvrštavanje dodatnih primjera različitih žanrova i vremenskih razdoblja u leksikon CROVALLEX.

Svako pojedinačno značenje svakog glagola u CROVALLEX-u je specificirano pomoću objašnjenja preuzetog iz rječnika hrvatskoga jezika koji su se koristili

⁴ HNK: Hrvatski nacionalni korpus. Poveznica: www.hnk.ffzg.hr

⁵ Hrvatska jezična mrežna riznica. Poveznica: riznica.ihjj.hr/

kao izvori te pomoću primjera iz korpusa (*Rječnik hrvatskoga jezika* Novog libera te *Rječnik hrvatskoga jezika* Leksikografskog zavoda i Školske knjige). Dubinski padeži su dopune unutar svakoga valencijskog okvira poredani sustavno: *subjekt – objekt – ostale dopune*, s time da sve obvezne dopune prethode tipičnim dodatcima.

Glagol u CROVALLEX-u je apstraktna jedinica – natuknica koja je sastavljena od manjih leksičkih jedinica, od kojih svaka predstavlja jedno značenje pojedinoga glagola sa specifičnim sintaktičkim obilježjima, dok apstraktna jedinica – natuknica ujedinjuje sva značenja pojedinoga glagola.

Svaka leksička jedinica ima svoj valencijski okvir i svoje značenje. Svaka promjena, bilo u okviru ili značenju, daje novu leksičku jedinicu iste natuknice. Dakle, podjela na pojedine valencijske okvire temelji se na podjeli glagola na različita značenja i promjenama u sintaktičkom ponašanju glagola.

Osim jezgrenih informacija o valencijskim glagolima sadržanih u valencijskim okvirima, CROVALLEX sadrži i dodatne informacije vezane uz pojedine glagole i njihove valencijske okvire.

Od dodatnih informacija u leksikonu, važno je objasniti **refleksivnost**.

Povratni (refleksivni) glagoli su oni koji se javljaju s povratnom ili refleksivnom zamjenicom se (Maretić, 1963). Glagoli ne uzimaju nijednu obveznu dopunu osim vršitelja radnje, a dijele se na prave, neprave i uzajamno povratne glagole.

Kod pravih povratnih subjekt je istovremeno i objekt u rečenici (*češljati se*), tj. vršitelj radnje vrši radnju na sebi, a zamjenica *se* bi mogla biti zamijenjena dopunom trpitelja radnje u akuzativu. Takvi glagoli ne tvore posebnu gramatičku kategoriju jer je zamjenica uz njih izravni objekt (Katičić, 2002).

Uzajamno povratni glagoli znače radnju koju dva vršitelja vrše jedan na drugome (*tući se*), dakle zahtijevaju grupnog vršitelja radnje na mjestu prve i jedine obvezne dopune. Ovi glagoli pretpostavljaju vezu značenja jednoga subjekta s drugim subjektom ili jednih subjekata s drugim subjektima i dijele se u podskupinu glagola koji izražavaju samo uzajamnost i pojavljuju se samo u obliku *sa se* (npr. *svađati se*) te podskupinu glagola kojima jedno od značenja izražava uzajamnu povratnost (npr. *tući*, *ljubiti*), a u obliku *sa se* ih nalazimo samo u određenome značenju (Silić – Pranjkić, 2005).

Nepravi povratni glagoli su svi oni koji ne spadaju u prve dvije skupine, a najčešće izriču zbivanje u prirodi (naoblačiti se), ne zahtijevaju ni jednu dopunu i nevalentni su.

U CROVALLEX-u su opisani:

(1) *reflexiva tantum* - glagoli koji nemaju nepovratni oblik (imaju samo oblik sa zamjenicom *se*, npr. *bojati se*, *smijati se*). U gramatici (Silić – Pranjković, 2005) se takva zamjenica smatra sastavnim dijelom morfološkoga i leksičko-semantičkoga ustrojstva glagola;

(2) glagoli koji imaju i povratni i nepovratni oblik i kod kojih zamjenica *se* ne utječe na promjenu značenja, ali utječe na promjenu broja obveznih dopuna koje glagol uzima (*Ivana kupa dijete-2* dopune i *Ivana se kupa-1* dopunu). Uloga zamjenice *se* je kod ovih glagola isključivo sintaktička (Silić – Pranjković, 2005) pa su u CROVALLEX-u navedeni kao glagoli bez *se*, koji imaju mogući refleksivni oblik;

(3) glagoli koji imaju oba oblika i kod kojih povratna zamjenica *se* ne utječe ni na promjenu značenja, ni na promjenu broja obveznih dopuna koje glagol uzima (*Ivana šće-1* dopuna, *Ivana se šće-1* dopuna). Ovi glagoli se u gramatici (Babić i dr., 1991) nazivaju povratno zalihosnima, a u CROVALLEX-u su navedeni uz natuknicu u obliku primjera iz korpusa; (4) glagoli koji imaju oba oblika i kod kojih zamjenica *se* utječe i na promjenu značenja i na promjenu broja obveznih dopuna glagola (npr. *radati- donositi dijete na svijet*; *radati se- pojavljivati se, nastajati, dolaziti na svijet*).

Neprijelazni glagoli koji nastaju od prijelaznih mijenjanjem i značenja i broja obveznih dopuna nazivaju se *izvedeni povratni glagoli* (*derived reflexives*).

Samo su *reflexiva tantum* (a) i *izvedeni povratni glagoli* (4) navedeni kao zasebne natuknice u CROVALLEX-u. Ostali oblici refleksivnosti (ako postoje) su navedeni uz svaku natuknicu u leksikonu u obliku primjera iz korpusa.

Vid ili aspekt je glagolska (Barić i dr., 1997), odnosno gramatička kategorija (Babić i dr., 1991) prema kojoj razlikujemo glagole koji izriču radnju u vršenju (nesvršen-imperfektivan vid) i glagole koji izriču ostvarenost, tj. izvršenost radnje (svršen-perfektivan vid) i također je opisana uz svaki glagol u CROVALLEX-u. Gramatike vid nazivaju i sredstvom izražavanja svršenosti i nesvršenosti glagolske radnje, stanja ili zbivanja (Silić – Pranjković, 2005).

Radnja nesvršenoga glagola može se odnositi na prošlost, sadašnjost i budućnost (*kuhala je, kuha, kuhat će*), a radnja svršenog samo na prošlost i budućnost (*skuhala je, skuhat će*). Glagoli koji se razlikuju samo po vidu nazivaju se vidski parnjaci (*kupovati-kupiti*). Od nesvršenih glagola se često tvore svršeni i obrnuto. Primjer za tvorbu svršenog od nesvršenog su glagoli s različitim prefiksima poput: *kuhati-nakuhati, učiti-naučiti, gledati-pogledati-ugledati, pjevati-zapjevati, otpjevati, itd.* Primjer za tvorbu nesvršenog od svršenog su također glagoli s različitim infiksima poput: *pogledati-pogledavati, iščitati-iščitavati, pohraniti-pohranjivati, zastati-zastajkivati, itd.*

U CROVALLEX -u atribut *aspect* može poprimiti sljedeće vrijednosti: *dual* (za dvovidne glagole, koji mogu biti i svršeni i nesvršeni), *fin* (za svršene glagole) i *inf* (za nesvršene glagole). Atribut je pridružen svakom glagolu u leksikonu.

S ciljem postizanja maksimalne pokrivenosti glagola u leksikonu s obzirom na njihovo značenje, osim primarnih značenja glagola, CROVALLEX je obuhvatio i **1470 idiomatskih značenja**.

Leksikonom su obuhvaćene ustaljene kolokacije koje se u literaturi nazivaju idiomima i frazemima. Razlika između idioma i frazema (Samardžija, 2001) je u tome što su idiomi okamenjene kolokacije, koje imaju nepromjenjiv oblik, sastavnice i njihov poredak, a njihovo značenje se dobiva tek iz cijele kolokacije kao cjeline (*ostao je kratkih rukava*), dok frazemi predstavljaju kolokacije koje unatoč zadanim sastavnicama i poretku, mogu varirati s obzirom na oblik ili zamjenu pojedinih sastavnica drugim riječima (*ide mu kao po loju / ide mu kao podmazano*).

Iako CROVALLEX uglavnom obuhvaća idiome, sadržava i frazeme za koje je postojala dodatna informacija u izvorima za leksikon. U CROVALLEX-u su idiomi i frazemi za svaki pojedini glagol navedeni ispod svih primjera primarne upotrebe toga glagola.

Konačno, CROVALLEX posebno opisuje i popisuje homografe i leksičke homonime.

Homografi (istopisnice) su riječi istoga pisanog oblika, kojima su naglasna svojstva, ali i značenja različiti (Tadić, 1994; Tadić, 2003). Leksički homonimi su leksemi istoga fonemskog sastava i slijeda, jednakih prozodijskih značajki,

jednake u pisanju i različita značenja (Samardžija, 1989). Dva leksema koji stoje u homonimiji nazivamo homonimskim parom.

Leksički homonimi mogu nastati posuđivanjem, gdje se izraz izjednačava s izrazom nekoga drugog leksema u hrvatskome jeziku (*bar* je jedinica za mjerenje tlaka, ali i vrsta lokala). Mogu nastati nakon glasovnih promjena za vrijeme rječotvorja (*istupiti* = *koraknuti izvan / udaljiti se ili učiniti nekoga tupim*), zbog glasovnih promjena u prošlosti jezika (*zoriti* = *dozrijevati, svitati*) te postupnim udaljavanjem značenja nekoga višeznačnog leksema (*list* = *list papira, dio biljke, riba, dio noge, novine*).

Primjeri leksičkih homonima iz CROVALLEX-a

- *bīti_I* (*nastati, dogoditi se*) / *bīti_II* (*udarati*)
- *čīnkati_I* (*potkazivati*) / *čīnkati_II* (*zvoniti*)
- *cvrčati_I* (*oglašavati se kao cvrčak*) / *cvrčati_II* (*šišti*)
- *dosáđiti_I* (*postati dosadan*) / *dosáđiti_II* (*dovršiti sadnju*)
- *dosađivati_I* (*biti dosadan*) / *dosađivati_II* (*dovršivati sadnju*)
- *dòvesti_I* (*omogućiti kome da stigne do cilja*) / *dòvesti_II* (*dopremiti*)
- *dúbiti_I* (*stajati uspravno na glavi*) / *dúbiti_II* (*dupsti*)
- *dúžiti_I* (*činiti dužim*) / *dúžiti_II* (*potraživati dug*)
- *frknuti_I* (*naglo poletjeti*) / *frknuti_II* (*zvučno ispustiti ili uvući zrak kroz nozdrve*)
- *hītati_I* (*žuriti, trčati*) / *hītati_II* (*bacati*)
- *isplavljivati_I* (*ispirati u plavilu*) / *isplavljivati_II* (*izbacivati na obalu plavljenjem*)
- *ispljuskati_I* (*izudarati pljuskama*) / *ispljuskati_II* (*pljuskajući izbaciti*)
- *istúpiti_I* (*izaći jedan korak iz reda*) / *istúpiti_II* (*učiniti što tupim*)
- *izvesti_I* (*izvoditi*) / *izvēsti_II* (*kititi vezom*) / *izvesti_III* (*izvoziti*)
- *izvrtati_I* (*pomicati*) / *izvrtati_II* (*vrteći izdupsti*)
- *kūžiti_I* (*činiti kužnim*) / *kūžiti_II* (*razumijevati, shvaćati*)
- *legírati_I* (*oporučno ostaviti*) / *legírati_II* (*stvoriti legure miješanjem talina*)
- *līstati_I* (*čitati*) / *līstati_II* (*zelenjeti se*)
- *lúčiti_I* (*izlučivati*) / *lúčiti_II* (*dijeliti*)
- *matírati_I* (*činiti da što ne dobije neželjen sjaj*) / *matírati_II* (*poraziti/poražavati*)
- *mržziti_I* (*obavijati mrazom*) / *mržziti_II* (*činiti da tko postane omrznut*)

- *mrsiti_I* (jesti mrsnu hranu) / *mrsiti_II* (zapletati)
- *nalòžiti_I* (narediti) / *nalòžiti_II* (potpaliti)
- *nàpadati_I* (padajući zadržati se) / *nàpadati_II* (ugrožavati čiju tjelesnu sigurnost)
- *nàprijēti_I* (napregnuti se) / *nàprijēti_II* (navaliti, udariti)
- *napučívati_I* (naputiti) / *napučívati_II* (napučiti)
- *nàticati_I* (nataknuti) / *nàticati_II* (nateći)
- *nàvaditi_I* (vadeći pribaviti) / *nàvaditi_II* (naviknuti)
- *òbliti_I* (zaliti) / *òbliti_II* (učiniti oblim)
- *odskákati_I* (razlikovati se od okoline) / *odskákati_II* (skačući otrčati)
- *odvaljívati_I* (odlamati, otkidati) / *odvaljívati_II* (valjajući odvesti)
- *òdvesti_I* (odvoditi) / *òdvesti_II* (odvoziti)
- *olíčiti_I* (dati čemu lik) / *olíčiti_II* (obojiti ličenjem)
- *oséknuti_I* (istisnuti komu bale iz nosa) / *oséknuti_II* (povući se)
- *òsipati se_I* (dobivati osip) / *òsipati se_II* (otpadati sipajući se)
- *òteći_I* (isteći nepovratno) / *òteći_II* (dobiti oteklinu)
- *òtklanjati_I* (završiti klanjanje) / *òtklanjati_II* (odstranjivati)
- *pàsati_I* (opasivati) / *pàsati_II* (pristajati)
- *pòbiti_I* (zabosti u zemlju) / *pòbiti_II* (ubiti)
- *pogurívati_I* (gurati) / *pogurívati_II* (saviti se u plećima)
- *polòviti_I* (razdvajati napola) / *polòviti_II* (pohvatati)
- *pòstajati_I* (nastajati) / *pòstajati_II* (neko vrijeme stajati)
- *pòstati_I* (malo zastati) / *pòstati_II* (nastati)
- *pòvesti_I* (uzeti sa sobom) / *pòvesti_II* (malo voziti, početi voziti) / *pòvesti_III* (doći u prednost u natjecanju)
- *práštati_I* (opraštatati) / *práštati_II* (praskati)
- *predávati_I* (davati negdje) / *predávati_II* (držati predavanje)
- *prèstajati_I* (završavati se) / *prèstajati_II* (provesti stojeći)
- *prèsti_I* (vretenom praviti niti) / *prèsti_II* (glasati se u zadovoljstvu)
- *prèteći_I* (tekući se prelići) / *prèteći_II* (prestignuti)
- *prètjecati_I* (vozeći za kim prijeći na lijevu stranu ceste i vratiti se na svoju stranu ispred njega) / *prètjecati_II* (biti više od onoga koliko je potrebno)
- *prèvesti_I* (vozeći koga prijeći na drugu stranu) / *prèvesti_II* (vozeći prijeći preko čega)
- *prèzreti_I* (prezirati) / *prèzreti_II* (previše sazreti)
- *prìsjesti_I* (zlo se svršiti) / *prìsjesti_II* (sjesti)

- *prìstati_I* (dati pristanak) / *prìstati_II* (zaustaviti se uz obalu)
- *prosijávati_I* (početi blistati) / *prosijávati_II* (rešetati)
- *pròvesti_I* (vodeći pomoći nekom da prođe kroza što) / *pròvesti_II* (vozeći se proći kroza što) / *pròvesti_III* (izvršiti) / *pròvesti_IV* (proboraviti)
- *provòditi_I* (izvršavati) / *provòditi_II* (boraviti)
- *provòziti_I* (početi voziti) / *provòziti_II* (prolaziti kroza što)
- *ràniti_I* (ozlijediti) / *ràniti_II* (rano ustajati)
- *rastòčiti_I* (rasušiti se) / *rastòčiti_II* (preliti iz 1 u više posuda)
- *ràzvesti_I* (učiniti razgranatim) / *ràzvesti_II* (razvoziti) / *ràzvesti_III* (raskinuti brak)
- *rezonírati_I* (zaključivati) / *rezonírati_II* (titrati na istoj frekvenciji)
- *rijéšiti_I* (odgonetnuti) / *rijéšiti_II* (odlučiti)
- *slijépiti_I* (činiti slijepim) / *slijépiti_II* (lijepljenjem spojiti)
- *spàsti_I* (doživjeti neuspjeh) / *spàsti_III* (pasti s čega)
- *stàjati_I* (biti u uspravnom položaju ne mičući se sa stajališta) / *stàjati_II* (imati cijenu, koštati)
- *stròjiti_I* (redati u stroj) / *stròjiti_III* (štaviti)
- *svèsti_I* (sažeti) / *svèsti_II* (vozeći prenijeti) / *svèsti_III* (nadsvoditi)
- *svétiti_I* (činiti svetim) / *svétiti_II* (osvećivati)
- *štùcati_I* (proizvoditi neugodne zvukove nehodičnim grčenjem ošita) / *štùcati_II* (podrezivati)
- *taksírati_I* (voziti taksi) / *taksírati_II* (biljegovati)
- *tòčiti_I* (lijevati) / *tòčiti_II* (izjedati, rastakati)
- *třknuti_I* (skoknuti) / *třknuti_II* (udariti)
- *tušírati_I* (prati se ispod tuša) / *tušírati_II* (iscrtavati tušem)
- *túžiti_I* (tugovati) / *túžiti_II* (žaliti se na koga)
- *umòriti_I* (usmrtiti) / *umòriti_II* (učiniti umornim)
- *ùvesti_I* (vodeći učiniti da uđe) / *ùvesti_II* (importirati)
- *ùzreti_I* (sazreti) / *ùzreti_II* (ugledati)
- *užáriti_I* (usijati) / *užáriti_II* (praviti užad)
- *váriti_I* (zavarivati) / *váriti_II* (kuhati)
- *vřti_I* (lepršati) / *vřti_II* (zavijati)
- *vřšiti_I* (obavljati radnju) / *vřšiti_II* (vrći)
- *zalòžiti_I* (zapaliti vatru) / *zalòžiti_II* (dati u zalog)
- *zarástati_I* (zacjeljivati) / *zarástati_II* (postajati prekriven onim što raste)
- *zàrāsti_I* (zacijeliti) / *zàrāsti_II* (prekriti se gustim raslinjem)

- *zarašćivati_I (zacjeljivati) / zarašćivati_II (obrastati)*
- *zavijati_I (zamatati, povijati) / zavijati_II (urlati)*
- *zòriti_I (svitati) / zòriti_II (zreti)*
- *zrèti_I (sazrijevati) / zrèti_II (gledati)*

Primjeri homografa iz CROVALLEX-a

- *zàriti_I (zabosti) / zàriti_II (sjati)*
- *vàljati_I (kotrljati) / vâljeti_II (vrijediti)*
- *ùkapat_i_I (uliti kapima u što) / ukápati_II (ukopavati)*
- *súziti_I (učiniti užim) / sùziti_II (plakati)*
- *iskapati_I (isteći kapljući) / iskápati_II (iskopavati)*
- *ispláviti_I (isprati u plavilu) / isplaviti_II (izbaciti na obalu plavljenjem)*
- *izlágati (se)_II (izreći laž) / izlágati_I (izložiti)*
- *sìjati_I (sajiti) / sîjati_II (prosijavati)*
- *prosijati_I (zablistati) / pròsijati_II (prorešetati)*
- *pàsti_I (spustiti se) / pâsti_II (napasati)*
- *páriti_I (sparivati, spajati) / pàriti_II (izlagati pari)*
- *lèći_I (zauzeti vodoravan položaj, smjestiti se) / lêći_II (rađati)*
- *čìknuti_I (početi se kvariti) / cíknuti_II (vrisnuti u kakvoj jakoj emociji)*
- *čèpiti_I (zatvarati čepom) / čépiti_II (čući)*
- *iskósiti_I (ukositi) / iskòsiti_II (pokositi)*
- *iskúpiti_I (otkloniti čiju pogrešku, opravdati) / iskupiti_II (okupiti)*
- *ispasti_I (pasti iz čega) / ispâsti_II (popasti)*
- *isplákati_I (ispirati) / isplakati_II (suzama, plačem izraziti)*
- *zvíznuti_I (zazviždati) / zvìznuti_II (jako udariti)*
- *třnuti_I (gasiti se) / třnuti_II (drvenjeti, kočiti se)*
- *smèsti_I (zbuniti) / smèsti_II (pomesti)*
- *òbaviti_I (učiniti) / obàviti_II (oviti)*
- *zvèknuti_I (proizvesti zvuk udarcem) / zvèknuti_II (kvrcnuti)*
- *zaštòpati_I (zaustaviti) / zaštópati_II (zatvoriti rupu)*
- *začínjati_I (stavljati začine u jelo) / začinjati_II (započinjati)*
- *vřći_I (vrgnuti) / vřći_II (vršiti, vrijeći)*
- *utrńnuti_I (privremeno izgubiti pokretljivost) / utrnuti_II (ugasiti)*
- *stúpati_I (koračajući, hodajući dolaziti) / stùpati_II (tucanjem sitniti u stupi)*
- *stājati_I (zaustavljati se) / stàjati_II (biti u uspravnom položaju ne mičući se sa stajališta)*

- *splàhnuti_I* (tragom nestati) / *spláhnuti_II* (isplahnuti)
- *spàsti_I* (doživjeti neuspjeh) / *spásti_II* (spasiti)
- *spáriti_I* (složiti par) / *spàriti_II* (opeći parom)
- *smètati_I* (uklanjati) / *smétati_II* (narušavati)
- *slàgati_I* (reći laž) / *slágati_II* (stavljati predmete jedne uz druge)
- *saglédati_I* (gledajući uočavati) / *sàgledati_II* (gledajući uočiti)
- *rúknuti_I* (gromoglasno odjeknuti) / *rùknuti_II* (navaliti, nasrnuti, napasti)
- *razglédati_II* (pomno gledati sa svih strana) / *ràzglédati_I* (pomno pogledati)
- *raskídati_I* (prestajati održavati vezu ili dogovor) / *ràskidati_II* (kidajući razdvojiti)
- *prokápati_I* (kopajući činiti prokop) / *pròkapati_II* (početi kapati)
- *prègledati_I* (pomno promotriti) / *preglédati_II* (pomno promatrati)
- *popláviti_I* (učiniti plavim) / *pòplaviti_II* (izliti se iz korita na okolno područje)
- *pòpasti_I* (spopasti) / *pòpāsti_II* (neko vrijeme pasti)
- *istiskati_I* (istisnuti) / *istískati_II* (cijediti, tiještiti tiskajući, gnječeći)
- *járiti_I* (žariti) / *jàriti_II* (donositi na svijet jare, kozle; koziti)
- *kiláviti_I* (činiti kilavim) / *kļlaviti se_II* (dobivati kilu, postajati kilav)
- *kòsiti_I* (rezati kosom) / *kósiti_II* (jedriti prema smjeru puhanja vjetra u suprotnim kosim smjerovima, burdižati)
- *křcati_I* (hrskati) / *křcati_II* (tovariti)
- *kréčiti_I* (širiti jako) / *krěčiti_II* (ličiti)
- *kúpiti_I* (postati vlasnik) / *kùpiti_II* (pobirati što rasuto ili razbacano)
- *lúpiti_I* (skidati lupine) / *lùpiti_II* (udariti po čem stvarajući buku)
- *nàdići_I* (nadignuti) / *nàdići_II* (nadvisiti, premašiti)
- *nakòsiti_I* (koseći nakupiti potrebnu količinu) / *nakósiti_II* (staviti, pomaknuti, postaviti u koso)
- *nalágati_I* (davati nalog) / *nalàgati_II* (reći mnoge laži)
- *nàmetati_I* (mećući, stavljajući nakupiti, naslagati) / *namètati_II* (silom provoditi)
- *nàpasti_I* (ugroziti čiju tjelesnu sigurnost) / *nàpāsti_II* (pasući nahraniti)
- *natúcati_I* (zapinjati u govoru) / *nàtucati_II* (tucajući nadrobiti)
- *òbaliti_I* (zamazati balama) / *obálosti_II* (oboriti)
- *oblágati_I* (stavljati oblog oko čega) / *oblàgati_II* (oklevetati)
- *ògledati se_I* (pogledati unaokolo) / *oglédati se_II* (mjeriti se)
- *òmesti_I* (pomesti) / *òmèsti_II* (spriječiti)

- *òplaviti_I* (poplaviti) / *opláviti_II* (obojiti plavilom)
- *opùstiti_I* (ukloniti napetost) / *opústiti_II* (učiniti pustim)
- *pítati_I* (postavljati komu pitanja tražeći odgovor) / *pìtati_II* (davati hranu u usta)
- *plákati_I* (močēći prati) / *plàkati_II* (roniti suze zbog tjelesnoga ili duševnoga bola)
- *pláviti_I* (činiti plavim) / *plàviti_II* (poplavljivati)
- *podáviti_I* (podviti) / *podáviti_II* (ubiti sve daveći)
- *poglédati_I* (bacati poglede na koga ili na što) / *pògledati_II* (usredotočeno upraviti pogled na jedno mjesto)
- *pokápati_I* (smještati umrloga u grob) / *pòkapati_II* (politi)
- *pòmesti_II* (metenjem očistiti) / *pòmēsti_I* (pokvariti)